

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Sociologie

Autoreferát disertační práce

PhDr. Jan Drahoňovský

VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY Z HLEDISKA ODSOUZENÝCH MUŽŮ

Execution of imprisonment from the point of view of convicted men

Školitelka: Mgr. Zuzana Podaná, Ph.D.

2023

Předložený problém

Tato práce se zabývá tím, jak odsouzení muži rozumějí svému výkonu trestu odnětí svobody. Navazuji tímto na klasické výzkumy vězeňských subkultur z 50.–80. let minulého století i na výzkumy soudobé, více zaměřené na emoční zvládání dopadů výkonu trestu. Zároveň reaguji i na současné podmínky ve vězeňství v České republice, jež čelí dlouhodobě výzvám v podobě vysoké recidivy pachatelů a přeplněnosti věznic. Tímto svým počinem se hlásím k penitenciární sociologii (sociology of prison life), jak je chápána v britském kriminologickém prostředí, tj. jako sociálně vědní disciplína „zahrnující systematické studium společenství vězňů, kultury vězeňského personálu anebo věznic jako organizací“ (Drake et al., 2015, s. 924).

Problematika života odsouzených má ve skutečnosti tři roviny. První z nich spočívá v tom, že je na nich uplatňována instituce výkonu trestu odnětí svobody (včetně dílčích institucí). V tomto směru je Česká republika unikátní, neboť některé instituce jinde ve světě nenajdeme. Druhou rovinou je, že se odsouzený stává (ne zcela dobrovolně) členem formální organizace, přičemž vůči němu vystupují různé organizační funkce obsazené konkrétními zaměstnanci věznice. A konečně je členem velké sociální skupiny odsouzených, s nimiž sdílí obdobný osud. Penitenciaristé jen výjimečně přistupují k problematice takto komplexně, spíše se zaměřují na jeden z dílčích aspektů, nejčastěji na sociální dynamiku vztahů mezi odsouzenými a aktivity tzv. druhého života.¹ Abychom však porozuměli, co se skutečně odehrává v myslích účastníků procesu výkonu trestu, je nutno vzít do úvahy širší souvislosti. Práce je založena na konstruktivistickém přístupu k poznání, tedy že vědění aktérů sociálního světa má primárně adaptivní funkci a slouží specifickým cílům namísto poznávání objektivní skutečnosti. Mým cílem tedy není popsat objektivní procesy a struktury, nýbrž rekonstruovat, jak se aktuální výkon trestu odráží v myslích aktérů, pro něž je primárně určen.

Odsouzený je během svého výkonu trestu odnětí svobody vystaven celé řadě faktorů. Na jedné straně to jsou oficiální instituce dané zákonem a dalšími předpisy, které se týkají

---

1 Druhý život odsouzených je termín běžně používaný v tuzemské penologické literatuře. Označuje aktivity vykonávané odsouzenými zpravidla v době po odchodu zaměstnanců, které jsou v rozporu s vnitřním řádem věznice nebo dokonce se zákonem o výkonu trestu. Zahrnuje nepovolený kontakt, směňování či pašování zboží, přechovávání vyloženě zakázaných věcí (např. drog či mobilních telefonů), tetování, šikanu, násilí, vydírání aj. (Sochůrek, 2009).

resocializačního procesu a možností předčasného propuštění. Dále to jsou organizační záležitosti vyplývající z toho, že je fyzicky zařazen do určité konkrétní věznice a oddílu s různými lokálními specifiky a zvyklostmi, možnostmi práce a resocializačních aktivit, stejně jako materiálních podmínek. A konečně je to fakt, že je umístěn zpravidla do velké sociální skupiny spoluvězňů v rámci oddílu, pracoviště, potažmo celé věznice, která je nositelem vlastní subkultury. To vše je zřejmě součástí vědění o sociální realitě odsouzených.² Tuzemští výzkumníci se zpravidla zaměřovali na jednu z těchto oblastí, ponejvíce na život odsouzených ve velkých skupinách s tím spojenými specifiky (Dirga, 2015; Lochmannová, 2016, 2020), případně vztahu odsouzených k vybraným institucím v rámci výkonu trestu (Dirga & Hasmanová-Marhánková, 2014; Váně & Dirga, 2016; Drahoňovský & Bulavová, 2020) či obecně vztahu k současné podobě výkonu trestu odnětí svobody (Dirga, 2018). Organizační uspořádání a kulturní zvyklosti organizace jsou brány do úvahy zcela ojediněle (Imříšková, 2013), byť někteří výzkumníci jsou si jejich významu vědomi (např. Mertl, 2020). Předchozí zkoumání však naznačuje, že tyto záležitosti nelze studovat odděleně, nýbrž vystupují ve vzájemné interakci (Drahoňovský, 2015). Též se ukazuje, že v postojích k těmto faktorům existuje konsensus napříč spektrem odsouzených (Drahoňovský, 2022). Teprve zkoumáním všech těchto oblastí ve vzájemné propojenosti můžeme získat lepší pochopení toho, jak odsouzení svůj výkon trestu pojmají, případně z toho vyvodit doporučení pro praxi.

Výzkumný problém

Jak odsouzení muži rozumějí svému výkonu trestu odnětí svobody aktuálně vykonávaném v jedné z typických věznic s ostrahou.

Výzkumné otázky

- I. Jak odsouzení rozumějí každodenní interakci se zaměstnanci věznice a s ostatními spoluodsouzenými?

---

² Pro úplnost je třeba dodat, že toto vědění má i svou osobní složku, zahrnující: význam výkonu trestu v dosavadní životní historii, vyhlídky na život po propuštění, vztahy s blízkými osobami aj. Nechci ani v nejmenším snižovat důležitost těchto složek pro jednotlivce. Tyto oblasti jsou však natolik individuální a různorodé, že zřejmě netvoří obecně sdílenou oblast sociální zásoby vědění odsouzených dané věznice a můj výzkum tedy na ně není primárně zaměřen. Nicméně jsem se jim do jisté míry věnoval ve své předchozí studii (Drahoňovský, 2015).

II. Jak se organizační struktura, procesy a instituce odrážejí v každodenním životě odsouzených a jak jim rozumějí?

III. Co odsouzení považují za hodnotné a které způsoby jednání schvalují?

Cíl výzkumu

Vytvořit teoretický model sociální zásoby vědění odsouzených, jež jim slouží ke každodennímu uspořádávání zkušeností a k orientaci během jejich výkonu trestu odnětí svobody vykonávaném ve standardní věznici s ostrahou.

Teoretická východiska

Práce je filozoficky zakotvena v sociálním konstruktivismu Bergera a Luckmanna (1999). Konstruktivistický přístup předpokládá, že sociální aktér je aktivním budovatelem svého sociálního světa. Nečiní tak ovšem pro radost z poznání, nýbrž z holé nutnosti přizpůsobit se, aby se vyhnul nepříjemnostem a zároveň dosahoval svých cílů. Má k dispozici pouze indicie, které v souladu s naší zkušeností interpretuje, jak nejlépe dovede. Postupně dochází k zpřesňování modelu, který není teoretický, nýbrž ryze funkční – sloužící vlastním potřebám a jen natolik komplexní, jak je v danou chvíli nezbytné. Tento přístup koresponduje s mým výzkumným plánem, jenž spočívá v hloubkových rozhovorech s přímými účastníky coby komunikačními partnery za účelem společného budování porozumění každodennosti jejich žití. Pro účely této práce jsou vyjasněny zejména teoretické pojmy, které oba autoři používají – sociální realita a sociální zásoba vědění. Přestože tyto pojmy spolu úzce souvisejí a vzájemně jsou komplementární, nelze mluvit o jejich totožnosti. V této práci se soustředí na sociální zásobu vědění odsouzených.

Součástí práce je rovněž rozsáhlá rešerše dosavadního poznání, které bychom mohli zařadit pod oblast působnosti penitenciární sociologie. Rešerše překlenuje období zhruba osmdesáti let bádání počínaje Clemmerem (1958) a konče výzkumy nejnovějšími. Takto pojatá rešerše je nutná, neboť i současní výzkumníci namnoze odkazují na klasické výzkumy. Rovněž během 50.–80. let minulého století byly zformulovány dvě nejnvlivnější teorie vězeňských subkultur a byla zavedena řada pojmů, které se používají do dnešních dnů. Na základě rešerše literatury soudobé (zhruba od roku 2000 doposud) byly stanoveny hlavní oblasti, na které je vhodné se

zaměřit během samotného výzkumu. Zde uvádím alespoň nejrelevantnější poznatky s ohledem na další směřování mojí práce:

Organizační vlivy (zejména možnosti pracovního zařazení vězňů a celková politika věznice) mohou mít na život odsouzených ve skupině mnohem větší dopad než jejich předchozí socializace (Moczydłowski, 1992; Crewe, 2015; Guilbaud, 2010; Skowronski & Talik, 2021 aj.).

Odsouzení rozhodně nereagují na vlivy organizace nějak mechanicky, nýbrž značnou roli hraje i anticipace spojená s délkou trestu (rozdílný přístup ke krátkému a dlouhému trestu) a vnímané možnosti v dané věznici, zejména k podmíněnému propuštění (Wheeler, 1961; Barak-Glantz, 1983; Toch, 1992; Flanagan, 1995; Crewe, 2007; Moran, 2012; Vaičiūnienė & Tereškinas, 2017; Butler, 2019).

Kultura organizace, která se z pohledu odsouzených projevuje nejvíce v rutinním jednání dozorců (Crewe, 2007; Imříšková, 2013; Trammell et al., 2018; Ginneken et al., 2020; Crewe & Iewins, 2021), vychovatelů (Drahoňovský & Bulavová, 2020), případně dalších zaměstnanců (Váně & Dirga, 2016), má zásadní dopad na to, jakým způsobem odsouzený vnímá svůj výkon trestu.

Některé oficiální instituce v rámci výkonu trestu jsou ze strany odsouzených interpretovány v odlišné rovině, než je jejich deklarovaný účel, nebo jim je přikládána jiná důležitost (Drake, 2012; Dirga, 2018; Lochmannová, 2020; Drahoňovský, 2015; Drahoňovský & Bulavová, 2020; Mertl, 2020).

Přejímání hodnot a praktik subkultury vězňů (prizonizace) není na straně odsouzených nikterak automatický proces. Nepochybně zde hraje roli předchozí socializace i osobní postoje a zkušenosti. Výsledkem může být jak nekritické přejímání těchto vzorců, tak jejich úplné odmítnutí i cokoli mezi tím. Toto se navíc může proměňovat v různých fázích trestu. Deklarování určitých hodnot vězněné populace nemusí být známkou ztotožnění se s nimi (Allen, 1958; Wheeler, 1961; Benaquisto & Freed, 1996; Butler, 2019).

Mezi odsouzenými se překvapivě vyskytuje značný konsensus v postojích k institucím v rámci jejich výkonu trestu, materiálním i sociálním aspektům tohoto trestu, ostatním odsouzeným i dané věznici. Tyto postoje navíc vykazují stálost po celou dobu pobytu v daném zařízení (Kreager et al., 2017; Drahoňovský, 2022). To naznačuje, že existuje obecně

sdílené vědění odsouzených, které minimálně na úrovni jednotlivé věznice obsahuje minimum názorů odchylných.

Na základě daných zjištění považuji za nanejvýš vhodné zabývat se teoreticky faktorem, který v dosavadních výzkumech hrál významnou roli v tom, jaká bude výsledná podoba vězeňského společenství, jaká budou pravidla, zvyklosti a obecně přístup k výkonu trestu. Je jím organizační kultura, v užším smyslu samotná věznice, v širším celého vězeňství. Proto jsem se rozhodl představit teoretická východiska teoretiků sociologie organizace, zejména s přihlédnutím k organizační kultuře. Dva nejdůležitější teoretici jsou Geert Hofstede (2007) a Edgar H. Schein (2017). Tato východiska využívám jednak v další kapitole při uvažování o českém vězeňství, rovněž jsou inspirací pro formulaci výzkumných otázek.

Dále se zevrubně věnuji vězeňství v České republice. To je potřebné, neboť tuzemský penitenciární systém se od systémů v západní Evropě a v USA (odkud pochází většina výzkumů) značně odlišuje. Vyjadřuji se k němu ze třech různých úrovní pohledu: institucionální, organizační a sociálních vztahů mezi odsouzenými. Takto představené české vězeňství umožňuje rychlou orientaci v komplexní problematice. Je nezbytné s ohledem na pozdější analýzu dat, aby bylo možné výpovědi přímých účastníků zasadit do kontextu a vůbec jim rozumět.

Způsob řešení

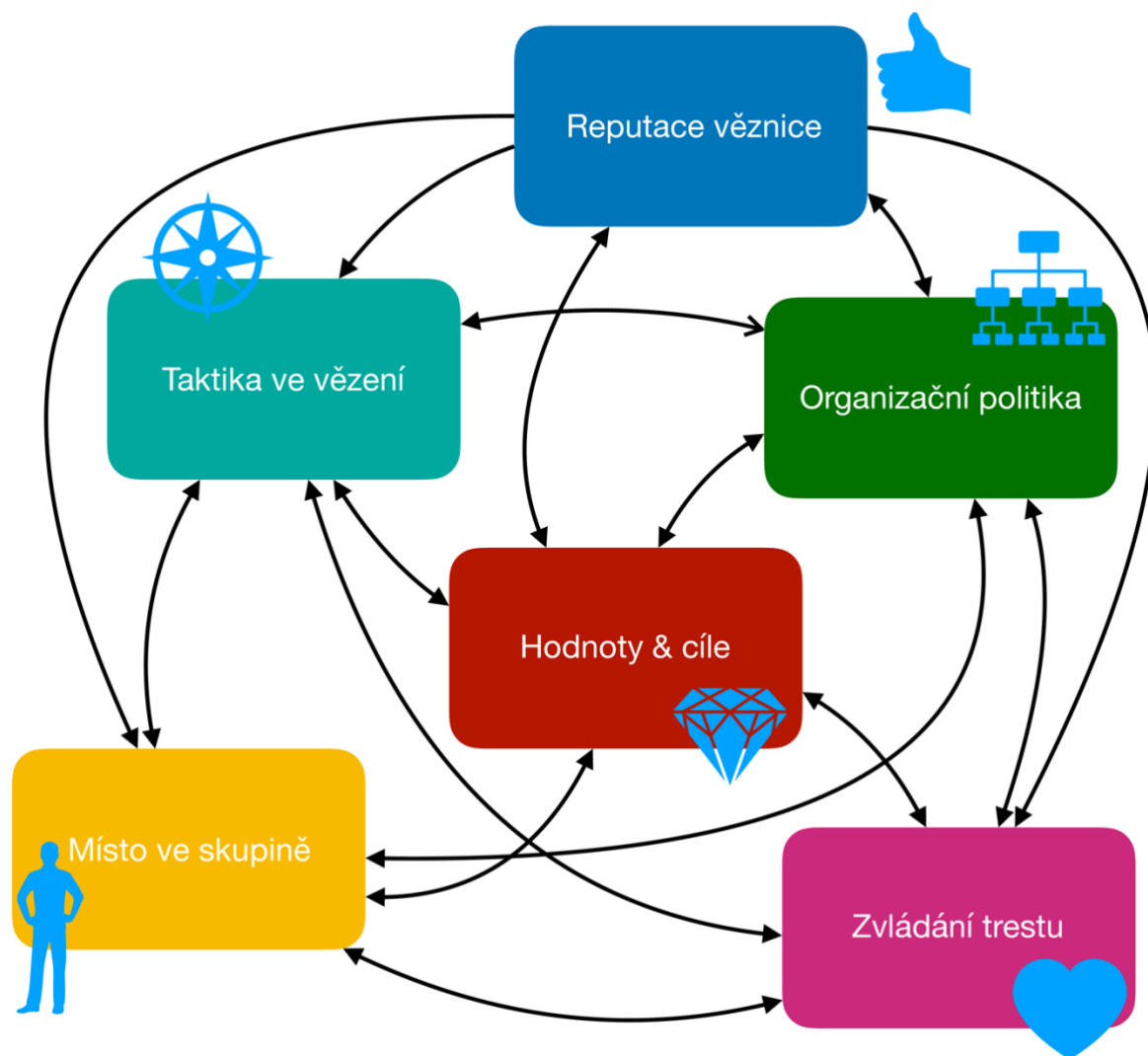
Výzkum je zasazen do kvalitativního rámce, přičemž se jedná o výzkum v terénu. Výzkumník do pole vstupuje coby zasvěcenec. Zdroji dat jsou potom hloubková nestrukturovaná interview s přímými účastníky, tj. odsouzenými aktuálně pobývajícími ve výkonu trestu odnětí svobody. Tito jsou vybíráni primárně na základě jejich kulturní kompetence (ve vztahu k výzkumným otázkám) a je zároveň usilováno o jistou variantnost souboru. Výzkum probíhal v jedné věznici s ostrahou, kterou lze považovat za typického reprezentanta tuzemského penitenciárního systému, kde byl výzkumník zároveň v tu dobu zaměstnán jako odborný zaměstnanec. Metodou sběru dat jsou nestrukturovaná interview s dvanácti informátory. Zvolenou metodikou pro analýzu sebraných kvalitativních dat je reflexivní tematická analýza (Braun & Clarke, 2022) strukturovaná do šesti fází, přičemž výstupem má být zkonstruování teoretického modelu.

Výsledky

Na základě všech postupných kroků se podařilo rozsáhlý datový materiál roztřídit do kódů a ty spojit do šesti vzájemně provázaných témat, z nichž jedno je centrální. Každé z témat má svůj ústřední jednotící koncept a oblast vymezení působnosti. Tato témata jsou: Reputace věznice, Taktika ve vězení, Organizační politika, Místo ve skupině a Zvládání trestu. Ústředním tématem jsou Hodnoty a cíle. Témata reflektují různé facety individuálního výkonu trestu, jak se odsouzeným jeví. Tento model sociálního vědění odsouzených není kauzální nebo sukcesivní, nýbrž interaktivní. Nedá se říci, že by některé z témat bylo příčinou nebo následkem, naopak se vzájemně ovlivňují ve všech směrech. Týká se to i ústředního tématu Hodnoty a cíle, neboť nejenom že působí na další témata, nýbrž může být i jejich působením měněno.

V tomto modelu představuje Reputace věznice spíše kontext, v němž se procesy odehrávají, tedy nejvíce statický prvek, který je relativně neovlivněn ostatními součástmi. Nejvíce je provázán se strategickými cíli jedince (Hodnoty a cíle). Organizační politika je konkrétnější, představuje aplikaci nadosobního působení formální struktury na život odsouzeného. Je v úzké provázanosti zejména s Taktikou ve vězení ve smyslu facilitace nebo naopak znesnadňování individuálních taktik odsouzených. Místo ve skupině představuje proces i výsledek každodenních sociálních aktivit v rámci společenství aktérů téže formální pozice v rámci organizace. Je v úzké provázanosti s Taktikou ve vězení i Zvládáním trestu. Taktika ve vězení je akčním plánem. Představuje cílesměrné procesy zaměřené do blízké až střední budoucnosti odsouzeného a směřuje jak k odsouzeným, tak k formální organizaci, přičemž je modifikována na základě zpětnovazební smyčky. Vyvěrá především z Hodnot a cílů. Zvládání trestu je emočním dopadem. Představuje důsledky trestu jako takového, jakož i prostředky k vypořádávání se s nimi. Nejužší provázanost je s hodnotovým systémem. A konečně máme k dispozici ústřední téma Hodnoty a cíle. Představuje osobní nastavení jedince s přesahy do minulosti i vzdálené budoucnosti (zpravidla do propuštění) a je pochopitelně propojeno se všemi ostatními tématy, a to obousměrně, neboť je patrné, že pobyt ve vězení může člověka proměňovat. Názorně to ukazuje následující schéma:

Interaktivní model sociální zásoby vědění odsouzených

(Zdroj: vlastní analýza, 2023)

To vše dohromady tvoří sociální zásobu vědění v rámci výkonu trestu odnětí svobody, kterou si jedinec utváří skrze vlastní zkušenost uvěznění a skrze konverzaci s druhými, kteří mu pomáhají tento model reality zpřesňovat, doplňovat nebo modifikovat. Nejedná se v žádném případě o nějaké neutrální informace nebo fakta, nýbrž o silně hodnotově orientované vědění provázané s názorovou a afektivní složkou. Hodnoty jsou zřídka vyjádřeny explicitně, spíše je s nimi jedinec konfrontován skrze a) lidi, které si nevybral, a mezi nimiž musí žít b) součásti a procesy organizace, již si nevybral, a již se stal členem.

Sociální zásoba vědění není jednolitý systém, který by byl univerzálně přístupný všem odsouzeným. Naopak, určitá část vědění je povrchová a všeobecně přístupná. Jiné oblasti jsou

více individuální a nepřenosné do širšího společenství. Další jsou spíše latentní a nejsou jednoduše sdělitelné – mohou být součástí hlubších vrstev vědomí.

V dalším tedy byl tento model rozpracován s ohledem na další specifikaci jednotlivých témat. Zvláštní pozornost byla věnována ústřednímu tématu Hodnoty a cíle. Zde došlo k rozpracování jednotlivých hodnot a strategií s ohledem na dvě osy: orientaci odsouzeného ven/dovnitř a snaha vyhnout se stresu/nudě. Tím byla ustanovena nová typologie odsouzených, která je do značné míry shodná s typologií Creweho (2007). Tato typologie tvoří přidanou hodnotu práce.

Dále byly zodpovězeny výzkumné otázky, které byly specifikací výzkumného problému a týkaly se typických vzorců interakce (s odsouzenými i zaměstnanci), chápání organizace (struktury, procesů, jejích institucí) a hodnot a norem. Lze říci, že odpovědi na tyto otázky se odvíjely dle charakteru ústředního tématu Hodnot a strategických cílů, tedy že na ně nelze odpovědět souhrnně. Na druhou stranu se zde nacházejí vzorce typické pro jednotlivé typy strategií. Byl též odhalen jeden z latentních předpokladů odsouzených (patrně všem společný), a sice že organizace (a její součástí) je tu od toho, aby odsouzeným pomáhala v naplňování jejich cílů. Lze tedy říci, že pobyt ve vězení je výrazně hodnotovou záležitostí. Tím, že je jedinec uvržen do určitého prostředí, které limituje jeho možnosti a nabízí určité instituce, které mu mohou být nápomocné, a zároveň je konfrontován s jednáním ostatních vězňů, kteří mohou vyznávat odlišný hodnotový systém, dochází k zvědomění vlastních hodnot, povětšinou negativní formou – jako souhrn toho, co se dotyčnému nelíbí na druhých.

Zjištěné poznatky navazují na starší i současnou debatu na poli penitenciární sociologie. Lze konstatovat, že studie s dosavadními poznatky o sociálním životě vězňů není v rozporu, naopak je dále rozvíjí a zpřesňuje, především díky konstrukci teoretického modelu sociální zásoby vědění odsouzených, který se zdá funkční a konzistentní. Závěry této práce mohou sloužit jak vědcům v penitenciární oblasti včetně kriminologů, tak praktikům přímo pracujícím s odsouzenými a v neposlední řadě i tvůrcům koncepčních materiálů českého vězeňství.

Zdroje

Allen, D. W. (1958). Evaluation of inmate attitudes. *Journal of correctional education*, 10.(1), 14–22.

- Barak-Glantz, I. L. (1983). Patterns of prisoner misconduct: toward a behavioral test of prisonization. *Sociological focus*, 16(2), 129-146.
- Benaquisto, L., & Freed, P. J. (1996). The myth of inmate lawlessness: the perceived contradiction between self and other in inmates' support for criminal justice sanctioning norms. *Law & Society Review*, 30(3), 481-512.
- Braun, V., & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: a practical guide*. SAGE.
- Butler, D. H. (2019). An examination of inmate adjustment stratified by time served in prison. *Journal of criminal justice*, 64(September-Oktober), 74-88.
- Clemmer, D. (1958). *The prison community* (2. vyd.). Rinehart & Company.
- Crewe, B. (2007). Power, adaptation and resistance in a late-modern men's prison. *The British journal of criminology*, 47(2), 256-275. <https://doi.org/10.1093/bjc/azl044>
- Crewe, B., Lieblich, A., & Hulley, S. (2015). Staff-prisoner relationships, staff professionalism, and the use of authority in public and private sector prisons. *Law & social inquiry*, 40(02), 309-344. <https://doi.org/10.1111/lsi.12093>
- Crewe, B., & Ievins, A. (2021). 'Tightness', recognition and penal power, *Punishment & society*, 23(1), 47-68. <https://doi.org/10.1177/1462474520928115>
- Dirga, L., & Hasmanová-Marhánková, J. (2014). Nejasné vztahy moci: vězení očima českých dozorců. *Český sociologický časopis*, 50(1), 83-106. <https://doi.org/10.13060/00380288.2014.50.1.31>
- Dirga, L., Lochmannová, A., & Juříček, P. (2015). The structure of the inmate population in Czech prisons. *Sociológia*, 47(6), 559-578.
- Dirga, L. (2018). *Humanizace po česku: analýza humanizace na úrovni psaných pravidel a reálné praxe v českých věznicích* [Disertační práce]. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Drahoňovský, J. (2015). *Pobyt ve vězení z pohledu vězňů* [Rigorózní práce]. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra psychologie.
- Drahoňovský, J., & Bulavová, H. (2020). Vězeňský vychovatel očima svých svěřenců. *Bezpečnostní teorie a praxe*, 2020(3), 25-46.
- Drahoňovský, J. (2022). The attitudes of Czech inmates towards incarceration. *Bezpečnostní teorie & praxe: Security theory & practice*, 2022(3), 3-30.

- Drake, D. H. (2012). *Prisons, punishment, and the pursuit of security*. Palgrave Macmillan.
- Drake, D. H., Darke, S., & Earle, R. (2015). Prison life, sociology of: recent perspectives from the United Kingdom. In J. Wright (Ed.), *International encyclopaedia of social and behavioural sciences* (2nd ed.), 924–929. Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.45035-X>
- Flanagan, T. J. (1995). Adaptation and adjustment among long-term prisoners. In T. J. Flanagan (Ed.), *Long-term Imprisonment: Policy, science and correctional practice*, 109–116. SAGE.
- Guilbaud, F. (2010). Working in prison: time as experienced by inmate-workers. *Revue Française de sociologie*, 51(5), 41–68. <https://doi.org/10.3917/rfs.515.0041>
- Ginneken, E. F. C. J. van, Bosma, A. Q., Pasma, A., & Palmen, H. (2020). Unhappy staff, unhappy prisoners?: the relation between work climate and prison climate in Dutch prisons. *Kriminologie: das Online-Journal*, 2020(2), 182–200. <https://doi.org/10.18716/ojs/krimoj/2020.2.5>
- Hofstede, G., & Hofstede, G. J. (2007). *Kultury a organizace: software lidské mysli: spolupráce mezi kulturami a její důležitost pro přežití*. Linde.
- Imříšková, R. (2013). *Percepce vězňů u pracovníků Vězeňské služby* [Diplomová práce]. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Katedra sociologie.
- Kreager, D. A., Young, J. T. N., Haynie, D. L., Bouchard, M., Schaefer, D. R., & Zajac, G. (2017). Where “old heads” prevail: inmate hierarchy in a men’s prison unit. *American sociological review*, 82(4), 685–718. <https://doi.org/10.1177/0003122417710462>
- Lochmannová, A. (2016). Vězeňský trh: hybridní barter a komoditní peníze v prostředí českých věznic. *Acta: Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni*, 8(1), 25–42.
- Lochmannová, A. (2020). *Tělo za katrem*. Academia.
- Mertl, J. (2020). „Musíte makat a poslouchat, no“: vězení, potlačování autonomie a respozibilizace u vězněných a propuštěných osob v ČR. *Sociologický časopis*, 56(4), 523–553.
- Moczydłowski, P. (1992). *The hidden life of Polish prisons*. Indiana university press.
- Moran, D. (2012). “doing time” in carceral space: timespace and carceral geography. *Geografiska annaler: series B, Human geography*, 94(4), 305–316. <https://doi.org/10.1111/geob.12000>
- Schein, E. H. (2017). *Organizational culture and leadership* (5th ed.). John Wiley.

Skowroński, B., & Talik, E. (2021). Quality of life and its correlates in people serving prison sentences in penitentiary institutions. *International journal of environmental research and public health*, 18(4), 1–16. <https://doi.org/10.3390/ijerph18041655>

Sochůrek, J. (2009). *Úvod do základů psychologie, penologie a viktimologie pro základní odbornou přípravu příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby ČR* [Studijní text]. Institut vzdělávání Vězeňské služby ČR.

Toch, H. (1992). *Living in prison: the ecology of survival* (2nd revised ed.). American psychological association.

Trammell, R., Cook, A. R., Marquez, M. V. D., Hinkle, P., Protze, L. M., & Rodriguez, N. (2018). From procedural justice to procedural injustice: understanding prison staff and inmate conflict. *The Howard journal of crime and justice*, 57(4), 537–555. <https://doi.org/10.1111/hojo.12285>

Váně, J., & Dirga, L. (2016). The religiosity behind bars: forms of inmate's religiosity in the Czech prison system. *Sociológia*, 48(6), 641–663.

Vaičiūnienė, R., & Tereškinas, A. (2017). Transformations in prison subculture and adjustment to imprisonment in post-Soviet Lithuanian penitentiary institutions. *East European politics and societies and cultures*, 31(3), 659–679.

Wheeler, S. (1961). Socialization in correctional communities. *American sociological review*, 26(5), 697–712.

Akademická a pedagogická činnost studenta

Publikace

Drahoňovský, J. (2022). The Attitudes of Czech Inmates Towards Incarceration. *Bezpečnostní Teorie A Praxe: Security Theory And Practice*, 2022(3), 3-30.

Drahoňovský, J., & Bulavová, H. (2020). Vězeňský vychovatel očima svých svěřenců. *Bezpečnostní Teorie A Praxe: Security Theory And Practice*, 2020(3), 25–46.

Drahoňovský, J. (2016). Vězení z perspektivy odsouzených. *Bezpečnostní Teorie A Praxe: Security Theory And Practice*, 2016(3), 25–45.

Drahoňovský, J. (2015). *Pobyt ve vězení z pohledu vězňů* [Rigorózní práce]. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra psychologie.

Juříčková, V., Brázdová, M., Vranka, M., Příhodová, T., Drahoňovský, J., Jiříčka, V., Novák, P., Příhodová, K., & Preiss, M. (2018). Integrita osobnosti a související osobnostní charakteristiky. *Aplikovaná Psychologie*, 3(5), 271-290.

Sluková, K., Kalábová, H., Bajcura, L., Drahoňovský, J., Gänsel, M., & Vlach, F. (2017). *Sociálně-psychologický výcvik v Akademii vězeňské služby České republiky: jinost ve výchově a sociálních vědách*. Technická univerzita v Liberci.

Bednář, V., Drahoňovský, J., Hlušíčka, P., & Těšitelová, H. (2013). *Sociální vztahy v organizaci a jejich management*. Grada.

Konference

QAK, 2023, České Budějovice, Totální instituce is dead – what now??! Nový pohled na zkoumání vězeňské subkultury, keynote

QAK, 2021, České Budějovice, Vězeňský vychovatel očima svých svěřenců, poster

Kriminologické dny, 2020, Brno, Pohled odsouzených na roli vězeňského vychovatele, poster

QAK, 2019, České Budějovice, Sociální svět odsouzených, poster

QAK, 2018, Olomouc, Vězení z perspektivy odsouzených, poster

QAK, 2017, České Budějovice, Možný přístup ke zkoumání sociálního světa vězňů, poster

QAK, 2016, Bratislava, Pobyt ve vězení z perspektivy vězňů, keynote

QAK, 2015, Olomouc, Pobyt ve vězení z pohledu vězňů, poster

Pedagogická činnost

1. 1. 2023 – dosud

Univerzita v Hradci Králové, Pedagogická fakulta, Ústav sociálních studií

Vyučované předměty: sociální psychologie, poradenství a diagnostika, úvod do psychoterapie

1. 10. 2019 – dosud

Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, Katedra psychosociálních věd a etiky

Vyučované předměty: psychologie osobnosti, vývojové psychologie, základy sociologie

1. 10. 2019 – dosud

Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta, Katedra psychologie

Vyučované předměty: psychologie osobnosti, sociální psychologie, úvod do psychologie, psychologie zdraví